

teh ni, od najnižjih političnih oblastnih izreče. K komisijonski pozvedbi so srenjski predstojniki, vse udeležene stranke, kakor tudi posebni zvedenci poklicati. —

Na gozdih v prepoved djanih ležeče služnosti morajo, kolikor je treba, popolnoma počivati, (mirovati). —

Kakor se morejo gozdi v prepoved djati, tako se morejo tudi držé se enakega postopanja, kakor pri djanju v prepoved, iz prepovedi djati.

§. 21. Občinski gozdi se praviloma ne smejo razdelovati. Če je pa v posamesnih primerih njih razdelitev nujna potreba, ali če posebne dobičke obeča, ki z občno skrbjo za vzdrževanje gozdov niso v nasprotju, se v vsakem takóšnem primeru dovoljenje k temu dati more. V oziru na druge gozdne razdelitve odločujejo postavbe o delitvi in zložitvi zemljišč.

§. 22. Da se pa postavne določbe gledé obdelovanja gozdov in lesov predpisane v vseh ozirih natanko izpeljujejo, se morajo od lastnikov za gozde dosti velike, ki jih ima deželna oblastnija po posebnih razmerah za take spoznati in razglasiti, zvedeni gozdnarji, ki so od vlade sposobni spoznani, postaviti.

O spoznanju sposobnosti imajo obstoječe zapovedi veljati. K ovadbam pri političnih oblastnih opaznih zoperpostavnih samooblastnostih v porabi gozdnega zemljišča v druge namene, o opuščenju spodreditvi, pustošenju in neprikladnem ravnanju z gozdom (§§. 2, 3, 4, 5, 6 in 7) je vsakdo gledé na §. 23. opravičen.

§. 23. Politične oblastnije imajo obdelovanje vseh gozdov svojih okrajev v obče na dzorovati. —

V primerih po §. 22., ki so jim do znanja prišli, imajo s pozvanjem udeležencev in nepristranskih zvedencev, potem v primeru privatne gozde zadevajočem, tudi lastnikov sosednih mejnih gozdov ali njih pooblastencev pozvedovati in potem odločevati.

Komisijonski stroški se morejo od ovadenega, ki ni brez vse krivde, pri ničevnih ovadbah in tožbah pa od tistega, ki jih je zakrivil, nositi.

Če se stranke zastran odškodovanja (§. 8.) po zvedencih najdenega ne morejo porazumeti, jim stoji pravna pot odprta.

Metrična mera.

(Spisal Ignacij Cizelj, učitelj.)

Četrto nedeljo po večernicah.

(Konec.)

Na dalje pazite na razvijanje sledečih računov:

1) 1 funt mesa velja 28 kr.; po čem pride kilogram?

En kilogram ima 100 dekagramov, kojih na 1 funt 56 pride. Rekli bi tedaj lahko: 56 dekagramov velja 28 kr. Na en dekagram pride

Priloga „Slov. Gosp.“ k št. 9.

$\frac{1}{2}$ kr. in 100 dekagramov je 1 kilogram, torej 100 krat $\frac{1}{2}$ kr., t. j. 50 kr. velja.

2) Ako se sedaj za 56 gld. 2 centa mesa dobila, koliko kilogramov za tiste denarje?

En cent ima 56 kilogramov; 2 centa 112, ktera tudi 56 gld. veljata.

3) Krava tehta sedaj 3 cente 30 funtov; koliko po novem težju?

3 centi so 3 krat 56, t. j. 168 kilogramov. 30 funtov je pa 56×30 dekagramov, namreč: 1680, iz kterih se 16 kilogramov in 80 dekagramov našteje. 3 centi in 30 funtov je tedaj 184 kilogramov in 80 dekagramov.

4) En kvintele svile velja sedaj 18 kr.; po čem pride en dekagram?

En dekagram sta po našem 2 kvintelea, ktera 2 krat 18, t. j. 36 kr. veljata.

5) En vagan pšenice tehta 85 funtov; koliko je to kilogramov?

85 funtov je 85 krat 56 dekagramov, namreč: 4760, iz kojih se 47 kilogramov in 60 dekagramov našteje.

6) Svinja se na vago po 24 kr. funt proda; po čem pride kilogram?

En kilogram je 1 in $\frac{3}{4}$ funta. 1 funt velja 24 kr., $\frac{3}{4}$ pa 18; tedaj se kilogram po 42 kr. plača.

Ako si gospodar v teh štirih nedeljah dotične vrstice o metrični meri pazljivo prebiral; skoz teden načrtanih vodil sebe in družino večkrat spominjal, si prebavil vso težavo in treba se ti ni bati nastopa leta 1876; kajti že sedaj imaš o novi meri nekoliko duha, in ako omenjene vrstice v „Gospodarju“ še dva-trikrat ponoviš, boš toliko izurjen, da te tujec, prekanjena gospoda itd. pri njeni priliki oslepariti ne bode mogla. — Da bode nova mera natančnejša od stare, sami previdite, in da bo v nji vsak račun lažkeji, ker se bo le z 10, 100, 1000 itd. opraviti imelo, je gotovo resnica. Želeti bi še le bilo, naj bi z nastopom nove mere draginja ponehala in za mnogo nadlegovanega kmeta prišel veselejši čas od denešnjega, v katerem je le malo kmetov, ki bi si zamogli pri velikih stroških in davkih kaj prihraniti.

Dopisi.

Iz Gradca. Mnogo je že „Slov. Gosp.“ pisal v ljudskih založnicah in vidi se, da z dobrim vspehom. Tudi jaz hočem danes omeniti založnice, pa ne ljudske založnice, ampak državne, katera je ravno na „fašenk“ svoje delovanje tukaj začela. Naši kričači v Gradci so morda mislili, da bode že prvi dan vse mrgolelo ubogih obrtnikov v njih založniški uradnji, pa vendar so se jako motili. Na fašenk niti živa duša ni prišla prosit posojila iz državne posojilnice. — Zdeva se mi, da gospa „Tagespošta“ s tem nikakor ni zadovoljna, ker to vest nekoliko klaverno naznanja in s tem kaže, da bi privrženci

te stranke najrajši imeli, ako bi državna posojilnica imela dan za dnevom na stotine prosilcev, „soll der liberale Zweck nicht verfehlt werden.“ — Mi pa rečemo: „ljudstvo pomagaj si samo in napravi si ljudske založnice“, potem bodo vse državne posojilnice prav nepotrebne.

Iz Mariborske okolice. (Nekaj Turškega.) Poslednjemu dopisu v „Gosp.“ dostavljam danes nekoliko resničnih podatkov, ki spričujejo, da, če ne najde skoro Seidl človeka, ki ga bo ugnal, zabredemo popolnoma v turške homatije. — Dne 18. jan., v praznik presladkega Imena Jezusovega, se je v Kamci ravno med drugo božjo službo odločil bil čas, da novo izvoljeni srenjski odborniki pred polit. komisarjem svojo obljubo storijo. Da se je to v Kamci, a ne v Mariboru pri gospodski godilo, je — po besedi nekega vinčarja — uzrok ta, ker je kamški „strah“ zdaj pri cesarju „prelat“ postal; drugi pa hočejo vedeti za drug uzrok, in ti imajo menda prav, kakor se vidi iz naslednjega.

Skupaj so bili poklicani novi srenjski zastopniki iz Kamee, to je kamški in oni z Maribora, potem iz spodnje sv. Kungerte in od sv. Križa. Prejšnji srenjski predstojniki z Rosbaha (kamške fare), Brestenice in Jelovca so se nekđaj pred „strahom“ izustili: „Alj bi ne bilo mogoče, enega pisarja in srenjskega beriča imeti, ker smo farani šolo postavili, v kateri je srenjska pisarnica in ječa?“ — To so nekđaj rekli; nikdar pa jim ni v mislih bilo, da bi se svoje službe odpovedali in srenje varuštvo „Straha“ in mariborskih dohtarjev in gospodov prepustili. A Seidl kot nekdanji vojak ne pozna šale. Napravil je ta dan z mestjani zbranim odbornikom pojedino, nad vhodom v krčmo je pa bil osodepolni napis: „Willkommen die Gemeinden - Vereinigung!“ — Med obedom in ko je že vinček srca bil ogrel, vpraša večkrat Seidl in mariborski nemčurji tudi s vprašanjem v kmete tiščijo: „Alj se resnično zedinite?“ — „Da, kakor smo se zmenili“, so kmečki odborniki odvrčali, na §. 2. sr. postave pa, ki govori o pogodbi združenja več srenj v eno, še pa nobeden mislil ni! In tudi komisar, g. Krulec, ki je v slovenskem jeziku nemčurjem pomagal, ni razložil, kakošen pomen da ima združenje, da namreč združene srenje vso svojo samostalnost zgubijo. Ko bi bil le eden teh „gospodov“ nevednim ljudem ta nasledek povedal, bilo bi vsem mahoma jasno, da „gospodje“ vse kaj druga v mislih imajo, kakor so imeli oni trije župani, ki so edino le hoteli enega beriča in pisarja za vse.

In med temi pojedinskimi burkami se prikaže protokol, v katerem se razločno bere: „Beschluss. (!!!) Die Gemeinden Rossbach, Tresternitz und Jelovec vereinigen sich nach dem §. 2. zu Einer Ortsgemeinde unter dem Namen „Gams bei Marburg“ so, dass sie als eigene

Ortsgemeinden zu bestehen aufhören.“*)

— Ker tega protokola takrat še ni bilo, ko so omenjeni trije predstojniki (11. jan.) ono željo po vkupni pisarni in policijski osebi Seidlnu odkrili, je še le zdaj (18. jan.) vabil predstojnika v Rosbahu, g. J. K., da protokol podpiše, in ta misle, da nič druga ni kakor ona nedolžna zadeva, podpiše, par dni potem pa najde pri srenjskem pisarju, kaj da je prav za prav podpisal!! Na Trestenici in Jelovci sta se volila 2 nova predstojnika, in tema je hitro Seidl pobrati dal pečate, pisma in mape, ker sta prejšnja predstojnika oni nepostavni protokol bila podpisala. Predstojnik iz Jelovca je že tirjal pečat nazaj, a pisar mu reče, da Seidlna doma ni, in ga potolaži, češ, bomo pa 2 pečata imeli: enega v pisarni, enega pa vi. — Ali niso to zares turške razmere?

Možje, ako še imate zdravih možganov v glavi in poštene vesti, tirjajte nemudoma pečate in pisma nazaj, prekličite pri polit. gosposki v Mariboru svoje podpise, ker so vam nepostavno in po zvijači bili izviti! Postava (§. 2.) velela namreč, da se tako združenje le z dovoljenjem dež. odbora po sklenjeni pogodbi zastran srenjskega posestva in užitka srenjskega imetka, zastran ustanov in fondov goditi zamore, če namreč dež. zbor v to privoli. „Proti volji dotičnih srenj“ — pravi postava — „se pa sploh tako združenje goditi ne more.“ Kdo ima tako združenje sprožiti? Ne Seidl in tudi ne sami župani dotičnih srenj, ampak edino le srenjski odbori; kajti po §§. 26. — 28. srenjske postave spada v pravice srenjskega odbora vse, kar srenjo zadeva, torej tudi premoženje, imenovanje pisarjev in služabnikov in njih plača. Da pa odborovi sklepi veljavo imajo, morajo (§. 38.) vsi odborniki k seji se sklicati in vsaj dve tretjini pri seji biti in nadpolovična večina za to glasovati. Seidlnov podpisani protokol ni torej druga kot samovoljen švindel. Namen Seidlnov pa je, da postane župan vseh srenj v fari, kar je zdaj, ko je v Kamci svoje posestvo prodal, le mogoče, ako bi se res združile, ker ima še nekaj posestva v Rosbahu, ter lahko reče: „Jaz imam v Kamški srenji domovinsko pravico!“ Gorjé vam, ako si nemudoma svojih pravic nazaj ne dobite, ker pridete v združeni srenji gotovo čisto pod oblast mariborskih „gospodov“, katerim pri vas ni za drugo mar, kakor da ob volitvah po njih piščalki plešete!

V Ljutomeru 22 febr. 1874. Železnice, ktere se nekteri bojé, drugi pa veselé, menda še ne bomo tako hitro imeli. Tisti, ki se je bojé, bodo veseli, ker se stvar zateguje, da njih zemljišča cela ostanejo, da se njih konji še ne bodo plašili itd.; — drugi pa še vendar upamo, da železnico dobimo, ter bomo zamogli svoje pridelke

*) Po slovensko: „Sklep: Srenje Rosbach, Trestenice in Jelovec se združijo po §. 2. srenjske postave v eno krajno srenjo z imenom: „Kamca pri Mariboru“, ter nehajo biti samostalne krajne srenje.“ —

naravnost na Dunaj, v Gradec itd. pošiljati, kar je velik dobiček v gospodarskem oziru. Ta reč zdaj tako stoji: Vlada ne čuti še zdaj nobene sile, da bi se ta reč na postavno pot spravila, torej ni med postavami za napravljanje železnic, ki jih je vlada državnemu zboru predložila, one za železnico Dunaj - Novi, ki bi obsegala tudi naše kraje.

Društvo, ki se je lani za izdelovanje te železnice potegovalo, se je razteplelo, drugi podvzetniki pa nekako nemajo volje, to reč prevzeti, ali pa terjajo od države veliko podpore, in še celo to, da bi jim posestniki potrebna zemljišča zaastonj odstopili, kar pa je vendar preveč, ker bi drugi potem ravno tako kakor mi to železnico rabili. V državnem zboru so štajerski poslanci vlado vprašali, kedaj da bode načrt postave za železnico od Dunaja proto Novi predložila; odgovora na to še vlada ni dala. Občine naše, okrajni in drugi zastopi so letos novo prošnjo do državnega zbora podpisali in odposlali. Mnogo se govori, ljudstvo prisi in zahteva, da bi se mu enkrat iz nevolje pomagalo, da tolikim terjatvam časa lažje zadoštuje. Prosimo pa tudi svoje gg. državne poslance, da nas krepko podpirajo, naše interese branijo in odločno zastopajo.

Iz Celja 23. t. m. (Nova šola). Pretečeni četrtek 19. t. m. se je prvokrat vsa šolska mladina nižjih šol našega mesta po slovesni sv. meši zbrala v novi velikanski šoli, ktera se je napravila iz nekdanje grofije. K tej svečanosti prišel je bil iz Gradca svetovalec dež. namestnijske, g. Göbel, in z njim kakih 10 mestnih gospodov. Kakor je župan dr. Nekerman v svojem govoru omenil, ima nova šola za 3 razrede mestjanske, 5 razredov fantiške in 4 razrede dekliške ljudske šole prostora ter stane blizu 60.000 gld.; šola je pa tudi taka, da ji ni blizo enake. Za g. županom govoril je še g. svetovalec Göbel in se zahvalil v imenu dež. šolskega sveta mestjanom za njih trud pri stavbi nove šole. Po končanih govorih se je peljala mladina v dotične razrede in pričujoči gospodje so si vse prostore ogledali in vse lepo spoznali. In reči se mora, da so mestjani za šolo res veliko storili in se niso ustrašili 60% priklade k navadnim davkom posestnikom naložiti, da so si lepo šolo postavili. Poslopje stare šole bi si naj okoliča za svojo šolo kupila. Začasno je vojaščini v najem dana, ter bo služila v shrambo za obleko deželnih brambovcev. Vsakdo mora želeti, da bi skoro naši kmetje enako slovesnost obhajali, ter bi slovenska mladina v milem materinem jeziku se potrebnih ved učila. Bog pomози!

Iz Kozjega. Tudi pri nas se začenja vedriti; priča temu je volitev v srenjski zastop, ki se je vršila dne 16. t. m. Naši kmetji so si 12 vrlih mož izvolili; uradnikov ni nobeden ne enega glasu dobil, akoravno so bili v prejšnjem odboru 3 uradniki in je g. Hriber kakor v okrajnem tako tudi v srenjskem odboru zvonec nosil. Pokazali so naši kmetji pri tej volitvi, da imajo tudi v svoji sredini

dosti sposobnih in poštenih mož, kateri bodo vsaj toliko skrbeli za občinski blagor, kakor e. k. uradniki.

Smemo li iz te volitve sklepati, da so g. Hriber in njegovi tovarši pri kmetih zgubili zaupanje? Odgovorjam: da! —

Od novega odbora pa še to pričakujemo in tirjamo, da nas reši ene občne nadloge, namreč sadanjega občinskega pisarja g. Zupanca, ki je sicer spreten in izurjen, hoče pa s kmeti komandirati, v tem ko so le izvoljeni zastopniki v svoji srenji gospodarji, občinski pisar pa njih služabnik, ki naj strogo pri svojem poslu ostane.

Iz Gomilkega v Savinski dolini. (Nagnjusni kmečki liberalizem.) Naš od vsih poštenih farmanov spoštovani g. župnik, ki že 28. leto tukaj duhovno službo opravljajo, dobili so nedavno od nekega farana, ki pa tega imena vreden ni, 3 pošte preskočilo brezimno listnico, ki se tako-le glasi: „Častiti g. fajmošter! To ni res, da bi mi bilo to (kaj? se ne ve. Dop.) za pokoro dano, jaz prostovoljno sam za Vas pokoro delam. Zavolj bogočastja ne bodite čmerni, če ste še kristjan. Res vera peša, kdo je kriv?“

Človeka očitno vest grize, ker govori o pokori, ki jo delati mora. K zveličanju mu pa ne bo, ker jo dela le za — fajmoštra. Ker ga tudi „bogočastje“ srbi, je menda eden tistih, ki več k božji službi ne hodijo, so pa nevoljni, če duhovniki vernike te dolžnosti opominjajo. Po tem takem si tudi tihotapec sam lahko reši vprašanje: „Kdo je kriv, da vera peša?“ — Tisti, ki so po nekrščanskem življenji vero zapravili, med ljudstvom neverstvo trosijo, nad duhovniki se pa jezijo, da nočejo brezverskih kožuharjev hvaliti in drugim v posnemanje priporočati.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nekdo izmed Slovencev, ki ve za vse skrivnosti ustavakov, piše z Dunaja „Narodu“, da ne bode ustavaška stranka prej dovolila državnega stroška, dokler niso „verske“ postave od gosposke zbornice sprejete in od cesarja potrjene. „Kakor vse kaže“ — pravi dalje — „pridejo konfesijonelne postave še pred državnim proračunom na vrsto. Proti bode glasovala le „pravna“ stranka in en del Poljakov. Obligatorični civilni zakon pa bode težko dobil večine, ako so ministri proti njemu.“ — Po tem takem je visoka politika četverih mladoslavencev sklenila, za konfesijonelne postave glasovati. — Te dni je „Slovenec“ jasno dokazal, da je to izdajstvo domovine! Pa kaj domovina, kaj narodnost tem ljudem!“ Da se le brezverstvo pase, črt proti kat. cerkvi ohladi, s tem pa brinjevi venec liberalizma okoli kipečih čel ovije, vse drugo je slovenskim liberalcem — „šmarn!“

Sicer se pa dunajski ustavaki hudo med sebo pulijo. Ker je namreč mnogo ustavakov v smislu